

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-09.0313, 31 maart 2009, zie www.examenblad.nl).

Deze regeling blijft ook na het aantreden van het College voor Examens van kracht.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de *Regeling beoordeling centraal examen* van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 58 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

De Nederlanders en hun vakantiebestemmingen

1 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Vliegtuigen zorgen voor een enorme uitstoot van CO₂.
- De politici zorgen zelf ook voor uitstoot van CO₂ door naar Bali te vliegen.

2 B

3 C

4 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- De drukte wordt over een langere periode verspreid.
- Door een langere periode kunnen meer mensen gebruik maken van de attractiepunten.
- Er is sprake van een langer hoogseizoen.
- Er is sprake van een langere periode met toeristen.

5 maximumscore 2

1 = onjuist

2 = juist

3 = juist

Indien drie antwoorden juist

2

Indien twee antwoorden juist

1

Indien één antwoord juist

0

6 C

7 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- de hoge kosten voor de (vlieg)reis
- de mensen gaan vaak voor langere tijd op vakantie

8 B

Vraag	Antwoord	Scores
<p>9 maximumscore 1 1 = juist 2 = onjuist</p>	<p>Indien twee antwoorden juist Indien één antwoord juist</p>	<p>1 0</p>
<p>10 maximumscore 1 sport en sportieve recreatie</p>		
<p>11 maximumscore 2 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kale hellingen – luchtvervuiling – verstoring rust – minder planten/dieren (aantasting natuur) – parkeeroverlast in de dorpen – horizonvervuiling door de aanleg van skiliften 		
	<p>per juist antwoord</p>	<p>1</p>
<p>12 maximumscore 2 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bij een werkvakantie is er wel en bij een all-inclusive vakantie is er geen of nauwelijks contact met de plaatselijke bevolking. – Bij een werkvakantie profiteert de plaatselijke bevolking wel en bij een all-inclusive vakantie niet of nauwelijks van het toerisme. – Bij werkvakanties is vooral sprake van actieve vakanties en bij all-inclusive vakanties van passieve vakanties. – Bij werkvakanties is vooral sprake van kleinschalige vakanties en bij all-inclusive vakanties van massatoerisme. 		
	<p>per juist antwoord</p>	<p>1</p>
	<p><i>Opmerking</i> <i>Goed gerekend mag worden: bij een werkvakantie leert men het land / de bevolking beter kennen dan bij een all-inclusive vakantie.</i></p>	
<p>13 D</p>		
<p>14 maximumscore 1 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prachtige oude gebouwen (Barcelona) – Alhambra, een oud Moors paleis 		

Vraag	Antwoord	Scores
15	B	
16	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat Aruba het verst weg ligt / erg afwijkend op de route ligt.	
17	D	
18	maximumscore 1	
	een betonkust	
19	maximumscore 1	
	Cruiseschippassagiers overnachten op de boot.	
20	maximumscore 1	
	De neerslaggegevens ontbreken.	
21	maximumscore 2	
	Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (het ontbreken van):	
	– schaal/afstand	
	– legenda	
	– andere plaatsen	
	– overige infrastructuur	
	– reliëf	
	– bezienswaardigheden	
	per juist antwoord	1
22	C	
23	maximumscore 2	
	• Voorbeelden van een juist antwoord bij bron 16 zijn:	1
	– Bij EVA AIR en KLM zitten er nog één of twee overnachtingen bij.	
	– Bij KLM is de transfer van het vliegveld naar het hotel inbegrepen.	
	– LTU vliegt vanaf Düsseldorf dus extra treinkosten.	
	– Het is niet duidelijk hoeveel er nog bij komt voor extra kosten/toeslagen/transportkosten.	
	• Voorbeelden van een juist antwoord bij bron 17 zijn:	1
	– Het zijn vanaf prijzen.	
	– Het is niet duidelijk hoeveel er nog bijkomt voor extra kosten/transportkosten/toeslagen/treinkosten.	
	– Brunei vliegt vanaf Frankfurt.	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

24 D

25 **maximumscore 1**

de sterk groeiende wereldbevolking

26 **maximumscore 2**

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Het aanvoeren van water van elders.
- Het ontzilten van zeewater.
- Het oppompen van fossiel water / water uit aquifers.

per juist antwoord

1

27 **maximumscore 2**

1 = onjuist

2 = juist

3 = juist

Indien drie antwoorden juist

2

Indien twee antwoorden juist

1

Indien één antwoord juist

0

28 **maximumscore 1**

Veerle heeft gelijk, want grijs water kan hoogstens gebruikt worden voor toiletspoeling (37,1 liter), tuinsproeien, autowassen en andere toepassingen onder overig keukenkraan (5,3 liter) (en dat is nog niet de helft).

1

Opmerking

Als alleen 'Veerle heeft gelijk' wordt geantwoord levert dit geen punten op.

29 **maximumscore 1**

In deze gebieden wordt grondwater gebruikt dat minder bewerkingen nodig heeft.

Opmerking

Grondwater is 'schoner' mag worden goed gerekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

30 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Het kappen van bossen in het gebied van de bovenloop en de middenloop.
- Het steeds meer verharderen van het oppervlak waardoor de bodem geen water meer opneemt.
- De klimaatverandering veroorzaakt door het versterkte broeikaseffect.

31 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Het aanwijzen/aanleggen van overloopgebieden.
- Het uitdiepen van de rivier.
- Het afgraven van de uiterwaarden.
- Het verhogen/verleggen van (winter)dijken.

per juist antwoord

1

32 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- drinkwaterreservoir
- visvangst

33 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat wanneer er minder water beschikbaar komt, dit kan leiden tot belangentegenstellingen van Mali met zijn buurlanden.

34 maximumscore 2

- Voorbeelden van een juist antwoord bij stroomopwaarts zijn: 1
 - Mensen moeten verhuizen door het ontstaan van het stuwmeer.
 - Er verdwijnt landbouwgrond door het stuwmeer.
 - Het stuwmeer zal op den duur dichtslibben.
 - Het stilstaande water is een broedplaats voor ziekteverwekkers (malaria).
- Voorbeelden van een juist antwoord bij stroomafwaarts zijn: 1
 - Er wordt minder slib afgezet door overstromingen.
 - Er is minder water beschikbaar voor drinkwater/irrigatie.
 - Er treedt een verslechtering op van de waterkwaliteit (minder verdunning).
 - Vermindering van de beschikbaarheid van water kan leiden tot conflicten.

Vraag	Antwoord	Scores
35	maximumscore 1 Voorbeelden van een juist antwoord zijn: – De financiële middelen zijn beperkt. – Mali is een arm land.	
36	maximumscore 1 door de toename van broeikasgassen in de atmosfeer	
37	maximumscore 2 • Uit het antwoord moet blijken dat het zee-ijs al in het water ligt en het afsmelten ervan (vrijwel) niet tot een zeespiegelstijging leidt. • Uit het antwoord moet blijken dat smeltwater afkomstig van landijs, zoals op Groenland, wel wordt toegevoegd aan het zeewater.	1 1
38	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn: – De zeehavens in dit gebied vriezen niet meer dicht. – Er komen nieuwe visgronden beschikbaar. – Er ontstaan kortere scheepvaartroutes. – De delfstofwinning in dit gebied wordt eenvoudiger. per juist antwoord	1
39	F	
40	C	
41	maximumscore 2 1 = juist 2 = onjuist 3 = onjuist Indien drie antwoorden juist Indien twee antwoorden juist Indien één antwoord juist	2 1 0
42	maximumscore 1 Voorbeelden van een juist antwoord zijn: – door de enorme toename van verkeer (aardolie is de grondstof voor brandstoffen als benzine, kerosine, stookolie en diesel) – toename aardoliegebruik in de industrie – toename aardoliegebruik in de huishoudens – toename aardoliegebruik door de groeiende welvaart	

Vraag	Antwoord	Scores
43	maximumscore 2 1 = producenten 2 = exporteurs 3 = importeurs	
	Indien drie antwoorden juist	2
	Indien twee antwoorden juist	1
	Indien één antwoord juist	0
44	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de ontwikkelingslanden te arm zijn om energiebesparende maatregelen te treffen.	
45	maximumscore 1 Voorbeelden van een juist antwoord zijn: – Voor de productie van biobrandstoffen wordt grond onttrokken aan de voedselproductie. – Het gaat ten koste van het tropisch regenwoud / het oorspronkelijke landschap.	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 7 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

bron 1	vrij naar: Limburgs Dagblad, 12-12-2007
bron 2	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
bron 3	foto P: Reizen, juni 2008 foto Q: http://www.aprodivens.com foto R: Baobab reizen 2009/2009 foto S: Reizen, oktober, 2008
bron 4, 5	vrij naar: Continue Vakantie Onderzoek, CBS, 2006
bron 6	vrij naar: De Bosatlas van Nederland, 2007
bron 7	vrij naar: Volkskrant magazine, 21-1-2008
bron 8	Commundo, zin in reizen, folder Vakantiebeurs, 2009
bron 9	eigen archief
bron 10	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
bron 11	http://www.hashof.net/activiteiten/andalucia
bron 12	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2002
bron 13	vrij naar: NRC Handelsblad, 22-11-2007
bron 14, 15	vrij naar: Fox vakanties, 2006/2007
bron 16	vrij naar: 333 Travel, 2008
bron 17	vrij naar: Royal Brunei, 2008
bron 18	vrij naar: De Bosatlas van Nederland, 2007
bron 19	vrij naar: Introduction to Geography, Arthur Getis e.a.
bron 20	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
bron 21	vrij naar: Vewin, 2008
bron 22	vrij naar: The Times Atlas of the World, 1997
bron 23	eigen archief
bron 24	vrij naar: Algemeen Dagblad, 31-5-2008
bron 25	Oxfam Novib, brochure Rechtvaardige wereld zonder armoede, 2008
bron 26	vrij naar: De Grote Bosatlas, 2007
bron 27	vrij naar: Key World Energy Statistics, 2007, International Energy Agency
bron 28	vrij naar: Algemeen Dagblad, 16-4-2008